

J E L E N K Ö R.

63. szám

Pest szerda augustus 6dikán

1834

Foglalát: Magyar és Erdélyország (jul. 26iki orsz. ülés Kolozsvárott; Kinevezések; Munkács vár és Nagy-Lucska helység leégte). Anglia (Moreno irományok; felsőházi iktatások jul. 17's 18ikán; d. Carlos). Franciaország (strassburgi nemz. órség fölözlatva; marseillei hajduk; Lubecky hg., kormány-nézetek; börzei hírek). Spanyolország (d. Carlos amnestiája; a' két tabor állása; d. Carlos követei; cortes-gyűlés-nyitási szertartás, 's legujabbak). Északamerika (Lafayette emlékezete Északamerikában). Törökország (görög követség). Olaszország. Elegyhírek. Gabonaár 's Pénzkelet.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban még a' közelebbi napokban is (aug. 1sőjeig) a' fiscus örökösödésérül folytak a' kerületi tanakodások.

Kolozsvárott jul. 26ikán tartatott orsz. ülésben ideigleni elnök gr. Nemes Ádám ur ő. excija előadta főhg. Ferdinand ő. kir. Magasságának mint országgyűlési kir. biztosnak a' KK. és RRhöz intézett levelét, melly mellett ő. kir. Magassága közlé ő. cs. kir. Fölségének f. eszt. jul. 18ikán költ. kegy. kir. leírását. Tudtokra adatik e' leírásban a' RRnek: mikép Ő Fölsége az országgyűlés által választottak közül, országgyűlési rendes elnöknek az erdélyi törv. kir. tábla eddigi ideigleni elnökét Nopcsa Elek ur ő. excját, — itélőmestereknek pedig, b. Szolnok megyei volt alispán Földvári Farkas, továbbá Kolozs megyei volt főbíró Horváth Ferencz, 's végre kir. táblai rendes assessor Sala Sámuel urakat méltóztatott kegy. kinevezni. Ugyanezen kir. leírásban Ő Fölsége ajánlja a' RRnek, hogy az országgyűlés választása alá tartozó diplomatikai hivatalokra, az 1791:11 törvényezik. érfelme szerint a' candidatiókat haladék nélkül tegyék meg, kegyelmesen ígérvén Ő Fölsége, hogy az országgyűlés által választandók közül kinevezésben, a' négy bevett vallásra 's három nemzetre illő tekintettel fog lenni, hogy azon diplomatikai hivatalok betöltésével, a' KK. és RR. a' kir. előadásokban foglalt 's egyéb, az ország boldogságára szolgáló tárgyakra nézve, magok törvényhozói munkálatjukat mennélőbb folytathassák. Melly kegy. kir. leírás köziratásra kikérte, egyszersmind tanácskozás tárgyaul fölvétetett, hogy mincelőtt a' kinevezett rendes elnök 's három itélőmester hitőket letévén hivatalaikba iktattatnak, a' letendő hitforma az országgyűlés által vizsgáltasék meg. — Bécsből jött biztos tudósítás szerint: Hunyad vmegye főbíráját Várad Józsefet az erdélyi törvényes kir. tábla rendes assessorává; — Iszlai Lászlót pedig ugyancsak a' kir. tábla számfeletti assessorává méltóztatott Ő Fölsége kinevezni. — Erdély nagyobb részében rendkívüli szárazság uralkodik, széna kevés lett, sar-

juhoz majd semmi remény, a' marhalegelők elszáradtak, ezért a' marha ára nagyon leszállott, még sem akadnak vásárlóji, a' tavaszi vetések, nevezetesen a' török-buza (kukoricza v. málé) az ország nagyobb résziben már összeaszott. Erd. Hir.

A' magy. kir. udv. Kancellaria f. eszt. jul. 11ikén tartott tanácsülési határozata szerint, a' Szűcs István elhunytával megürült udv. agensségre Barkassy Imre h. ügyvéd urat nevezé ki jártas ügyessége, sok oldalu műveltsége 's egyéb jeles tulajdonai méltató tekintetéből.

A' nagymélt. m. kir. Helytartó-tanács, keblebeli adói számvevőségében, néhai Raichy Gáspár elhunytával megürült számtanácsnoki hivatalra, azon számvevőség eddigleni lajstromzóját 's kiadóját Polonyi Mihályt; ennek helyére ottani számvevő tiszt Oberdorf Mihályt; az ez által megürült számvevő tisztségre eddigi ingrossista Imre Józsefet; ingrossistaságra volt accessista Sebessy Jánost; végre accessistaságra ekorig napdijas Pazér Jánost, méltóztatott kegyelmesen előmozdítani.

A' nagym. m. kir. udv. Kamara Szegedre sőellenörre Khór Jakab Szilágy-Somlyón volt perceptort; Veszprémbe mázsamest. ellenörre Poroslón volt mázsamester Györffy Istvánt; Nagybányára mázsamest. ellenörre Kneusel Károly nyug. főhadnagyot; ugyan Nagybányán sőmázsassá eddig sőfelügyelő Huszka Ferenczet; Szegedre sőhivatali kerülőnek Szolnokon volt gyakornok Szepessy Ferenczet; Lakártra kir. kam. urod. ispánná Ruttner Ferdinand ungvári urod. pénztári első irnokot; Pozsonyba 30adi helyviselővé Kummer Rudolf Lichtenwerthen volt 30adost, és Nedeliczre 30adi tisztirnokká Nimetz Károly pesti 30adi gyakornokot, — nevezé ki. (Kir. k. tud.).

Munkácsról jul. 30ikán: Azon kívül, hogy a' két hónapos szárazság fulasztó meleggel mezeinket 's kerteinket elpörkölé, 's most már szőlőhegyeinkhez fogott: két nevezetes tűz is elszomorítá környékünket, u. m. a' munkácsi vár 's ettül egy órányi távolságu N. Lucska nevü helység elégte. — A' vár e' f. h. 27kén éjjel 12 óra előtt gyult meg, külső éjszaki oldalánál az épület nagy tömegéhez tartozó oszlop gyanánti puska-

por - rakház fedelén egy csillámló fáklya forma tűzgombolyagon kezdődván a' tűz, mellytől csak hamar lángba borult az egész fedél köröskörül, 's két óra alatt vége lett ugyan a' szörnyü lobogásu látványának, de a' kőfalakba szorult gerendák végei még most is zsarátnagban izzanak v. üszőkben pislognak. Elégett itt minden eléghető: a' fedelen 's a' belső butorokon kívül, a' sok garádics, ajtófél, kapu 's t. e'féle. Jelesen pedig a' várbeli kápolna, melly illy roppant épület közepén, egyedül 's kőboltozat nélkül vala, minden belső butorival együtt lángmartalékká lett. Többi elhamvadt drágasági között Rákóczy palástja, mellyet halhatatlan emlékezetü Mária Terézia egyházi díszöltözetül ajándékozott, legnevezeteseb. A' kárt 200,000 pengő forintnyinál többre mondják, de a' következesek tekintetébül tán 500,000nél is többre tehetni azt. Most külső tekintetétől megfosztva az egész messze tájnak borzasztó pusztulást mutat ez a' kieszen alakult szirthegyen fekvő, országunk alkotásával egykorú, 's Koriatovich ghtől 1360ban épített, 1706ban pedig Rákóczytól új sánczok 's erősítvényekkel bővített hires vár! csak a' sugár kémények meredeznek a' pimasz kőfalak felett, mellyekbül már egy le is rogyott két ember élete veszélyeztével. Noha pedig égszámadatkor tüstént nem csak a' belső katonaság, a' várat környező Palánka, 's az ezzel majd eggyé vált szomszéd Váralja helység népe, hanem az alább előadandó oknál fogva ébren levő városi nép is az itten tanyázó Benczur ezredbeli katonasággal azonnal oda siette, a' közelíthetetlen magasság 's hegymeredekség mindazáltal nem engedé kívül a' köröskörüli hozzájárulhatást, belülről pedig a' tűzveszély lehetlenné tette a' segedelmet. Ezen égést két órával megelőző ugyan a' városban támadott tűz, mellyet azonban két ház leégte után a' helybeli oltó szerek, a' városi nép 's a' fenemlített katonaság készsége csak hamar elnyomott. Valamint a' város egy színté a' vár kigyulta okát most sem tudhatni. Az bizonyos, hogy a' vár nem gyult meg a' várostul, mert itt a' tűz tökéletesen eloltatott, nem is dühödött ez annyira, hogy félórányi távolságra esaphatta volna mérget, annyival inkább, mivel az idő esendes vala minden háborgó szél nélkül.

I. mai Társalk.

N. Lueska elégte is rémitő állapot nem csak a' szegény lakosokra, de mindenkire nézve, kiben emberi szív dobog. E' boldogtalan helység ezelőtt két évvel kétszer egymásután gyujtatott meg egy 13 esztendő jövevény paraszt leányka által, ki, mint mondják, azért eselekvé azt, mivel mulatságnak tartá nézni az égést, mi miatt most is az uradalmi tömlöczben raboskodik; jelenleg pedig a'

mult héten a' kovács-műhely kigyuladtánál fogva olly veszedelmes tüzet kapott a' falu hosszában épen akkor sújtó vihar dühe mellett, hogy néhány éjjeli óra alatt 112 ház minden butorostul 's vagy kétszer annyi, a' házakhoz tartozott épület porlott el 's egy nagy kő szentegyház fedele is tornyostul, mellynek 4 harangja mind leolvadt. Ennek építését most nem rég csak önerejébül, minden segedelem nélkül, vivé 's fejezé be a' helybeli lakosság. A' paplakház egészen fábul levén, ugy tönkre hamvadt, hogy a' házi gazda csak két darab butorát kaphatá ki. E' helység 2000 főbül álló népének nagyobb része a' mostani, 's ezelőtti, több rendü egymásra következett csapás után kolduló inségre jutott, holott csak nem régiben ő vala egyike a' munkácsi uradalom leggazdagabb faluinak.

Augustusban a' gőzhajó következő napokon indul Pestrül Pozsonyba: 5, 11, 17, 's 27-ikén; septemberben pedig minden szerdán.

A N G L I A.

Némelly hírek Lieven hg. 's nője elutazását Londonbul aug. Sikára teszik. E' késedelemnek keleti ügyek lesznek okai. — A' jul. 18iki Indépendant (belga ministeri lap) szerint a' Biberichben megnyitott alkudozásoknak, a' nassau-ház atyavérséginek Limburg egy résziről lemondásukra nézve, foganatjok volt, mert Ausztria és Prusszia közbenjártára a' király-n.hg. 's a' nassau hg. meghatalmazotti közt alku kötöttet, melly most csak Vilmos király jóváhagyását várja még. — Azon irományok, mellyek Boyd angolnak Moreno spanyol gen. által lett kivégeztetését tárgyazzák, a' kormány parancsára az alsóház asztalára tétettek. Palmerston l. 's a' madridi angol követ közt folyt levelezésből 1831 decemberben 's 1832 tavaszán, annyi bizonyos, hogy Moreno a' spanyol kormány jusát Boyd és Torijos kivégeztetése iránt kérdésbe sem vette, hanem csak megkegyelmezést ohajtott számukra; de a' spanyol kormány világos parancsot adott valamennyi fogolynak agyon lövetésére, kik tudnillik zendítő szándékkal törtek Spanyolországba. — Némi torry levelező Londonból megjegyzi, hogy Wellington hg. és Sir R. Peel meghívattak ugyan némelly whig maradványokkal képezni ministeriumot, de e' meghívást elmozdították. —

A' felsőházban jul. 17ikén Wharnclyffe l. is Wicklow gr. megtámadásához csatlakozott a' ministerium ellen, 's kívánta, hogy a' levelezéseket adják elő. A' lordkanczellár mind a' kettőnek válaszolt, mondván, hogy lehetlenség a' esendbilit úgy, mint azt Grey gróf előhozá, ismét a' ház elibe terjeszteni; chezképest a' ministerek az ismét záradékok nélkül hozzák azt be, minthogy

azok iránt eleinte is vélemény-különség uralkodott a' ministerek közt. Wicklow gr. mind erre meg nem nyughatván viszonyzá, hogy ő ugyan olly csipős gúnyu tömött ékesszóllással nem bír, mint a' ns és tudós lord a' gyapjuzsákon (Brougham) 's ő nem eléggé ügyes ma ellenkezőt mondani azzal, mit tegnap mondott; de legalább jó emlékezete van, 's tudja, hogy a' tudós lord épen ezen záradékokat állitá az indítvány legjobb részének, mellyek nélkül az semmikép sem lehetne által. A' lordkancellár azt felelé, hogy a' ns grófot soha sem hallhatni hiedelmi meggyőződés nélkül beszélni; de a' mi emlékezetét illeti, annak furcsa példáját adta már, „soha, ugy mond, nem nyilvánítottam én azt, hogy ama' záradékok az indítvány legjobb része. Sőt nézetem annyira ellenkező volt, hogy mielőtt az indítvány a' ház elibe hozatnék, sürgetve kértem a' záradékok kihagyatását. De valamint akkor, ugy most is azt vélem, hogy nem igazságosan teszünk, ha a' dublini (O'Connell-féle) gyülekezetekeket nem épen olly szigoruan itéljük meg, mint az elkábított mezzei népét.“ Utána Wellington kelt föl, 's következtelenségről vádlá a' ministeriumot állitván, hogy a' ministerium a' csendbillt fölhoztakor ollyannak festé, millyennek azt az irlandi kormány, a' hatóságok és törvényszék, ugy szinte a' józan és szorgalmas nép szívszakadva ohajlják, nehogy nyugalmok éjjel nappal háborittassék 's tulajdonuk 's életük veszélyben forogjon. „S ez azon indítvány mylordok (kiáltott a' hg.) mellyet mint állitják az alsóházon át nem vihetni (hangos tetszés) az ujtott alsóházon! (a' torypadokon még zajosb tetszés) Ezen indítványt mylordok, melly a' kabinet nyilatkozása szerint Irland védelmére 's békítésére készült, visszahuzzák lordságtoktól, mert nem reménylik, hogy azt az alsóházon átvihessék. S' lehető e, hogy a' lordok háza illy méltatlanságra jusson?“ (halljuk! halljuk!) Nem egyszer volt már ezen ház változásokat elfogadni kénytelen, mellyeket a' másik ház valamely indítványon tett vala, miért nem próbálják meg tehát legalább az indítvány védelmét mostani állapotjában?“ Limerick gróf erre jajveszéklő hangon kiálta föl: „Jó! Isten! hát annyira jutottunk e már, hogy a' lordok háza csak a' másik ház jegyző v. iktató kamarája lett? Saját letételünket akarjuk e jóvá hagyni?“ Erre fölkel az uj első minister Melbourne lord, 's Wicklow felé fordult mondván: „A' ns gróf a' tulrészén szemére hányta előbb ns és tudós barátomnak a' gyapjuzsákon, hogy nem tud mértéket tartani beszédében; de nekem ugy tetszik a' ns gróf maga sem tudott. Állitván, hogy mi ministerek, mielőtt helyeinket elhagynók, a' legalacsonyabb méltatlanság, ingadékonyság, 's gyávaság alá vagyunk

készek vetni magunkat. Ismétlem a' ns grófnak, mit már egy izbem mondottam, hogy vele gúnyés szidalomcsatába nem bocsátkozom. (tetszés) Bizonyossá tehetem őt, hogy én szintolly erős szókat 's kifejezéseket tudnék találni mint ő. Én méltatlan, pártos, személyes okokat tudnék szemére lobbantani. (folyvást tartó tetszés a' ministeri padokon.) Mondhatnám neki, hogy őt két szenvedély bántja, kettő a' legnagyobbak közül, mellyek az emberi természetet zaklatják: megsértett hiúság, t. i. 's csalatkozott becsvágy (harsány tetszés.) Azonban örömet elhagyom e' mezőt, mint-hogy a' vitának sértegető személyes megrohanástól mentnek kell lennie. A' fontos kérdés nyugalmat, hideg vért kíván. Egész politikai tapasztalásomban nem emlékezem időre, mellyben olly heves szóokban olly kevés bizodalmat fejeztek volna ki, a' nélkül hogy egyszersmind indítványt tennének a' ministerek elbocsáttatásokra, hogy intéznék azt el az ország. (halljuk! halljuk!) Ez becsületes, nyilt, férfias cselekvés lenne. De kérdem a' ns lordokat a' tulrészén: valljon becsületes, józan, 's hazafi cselekvény volna e mylordok, azok letételét próbálni, kiket egészen elmozdítani Lordságtok nem bátrak, sőt, kiket, ha elmozdítatnának, kipótolni képtelenek? (halljuk! halljuk!) Megfejté aztán, hogy épen ezen kérdés végett oszolván föl a' kabinet, a' kisebb szám véleményéhez, mellyel ez nem örömet hagyott föl, teljes joggal állhatott az uj szerkezetű kabinet 's e' záradékok megujtattását csupán akkor fogja kívánni, ha arra elegendő szükségét látand. Ezen szükség nélkül nem érzette magát a' ministerium felhatalmazva az alsóház 's Irland túlnyomó szózata ellen, szemközt a' lord helytartó szavával, az irlandi népet első, 's legdrágább jogától megfosztani. „Utána Buckingham hg Brougham lordot támadta meg: „A' ns viscount, ugymond, csalatkozik, ha azt hiszi, hogy Grey grófot sirjába temeté: A' ns gróf szelleme föl fog támadni, a' mostani birtokosakat üléseikből kikergetni, 's a' ns viscountot szendergéséből fölriasztani 's haragosan tekinteni a' lakomára, mellyen a' ns. tudós lord hosszu mély kortyokkal áldomásozgatja az uj ministerium egészségét. (hahota) Landsdowne szólani akart, de a' lordkancellár sebesen felszökkent gyapjuzsákjáról: Csak egy pillantást! kérek: A' ns hg igen isméretes a' csapszéki v. sörházi nyelvvvel, melly előttem nem isméretes (kaczaj, tetszés, rendre!) A' ns hget ugyan már gyakran láttam, de még azon sörházban nem soha, hova járatosnak látszik, 's azon csapszékben, hol kétség kívül udvarias kifejezéseit szedte.“ (rendre! nevetés, halljuk! halljuk!) Buckingham hg könyörög, hogy a' szónok ne háborittassék. Mansfield a' ház méltasá-

gára emlékeztet, mások rendet kiáltoznak. A' lord-kanczellár mondá: „nem ez annak utja, hogy helyre állíttassék a' rend, hanem nyilatkozzék maga a' hg: ha szavai sértés, vagy tréfa és szeszély gyanánt vétessenek e? A' hg szükségtelennek véle bizonyítani, hogy az egész csak dévaj szeszélyü czélzás volt 's Brougham késznek vallá azt annak el is fogadni. — A' 18iki vitában Grey gr. nyilvánítá, hogy ha bár a' parlament végzése rendelné is a' lord-helytartó levele fölterjesztését, ő azt elő nem fogná mutatni; mert az csak bizodalmas közlemény. — Ibrahim basa egyik segédje utóbbi napokban Aegyptusból Londonba érkezett, 's megbízó levelét a' külhivatalban átadta.

A' Hampshire Telegraph szerint d. Carlos elutazta embereinek akkor adaték tudokra, miután hire jött, hogy Bayonne-on 's a' spanyol széleken átjutván Zumalacarreguy generálhoz elért. A' hg. nagy köszvényfájdalmi ürügy alatt beburkolta fejét nagy kendővel 's hálósobájába vonult, kérvén, mondanák a' látogatóknak, hogy rosszul érzi magát, 's e' miatt senkit sem fogadhat el. Azután haját füle körül rövidre vágatván, 's tömött rőt barokóját (Bakkenbart) és bajuszát elborotválván vendég-hajat öltött. Így elváltozva jul. 1sójén estve hagyá el Bromptont, ötöd napra Portsmouthból megjötté után. Nemcsak a' tengerparthoz és Parisba de a' spanyol szélekhez is előbb eljutott, mintsem Londonban csak hire támadt volna elindultának. Emberei tudják, hogy hitvese, mióta a' határszéleken tullepett, kétszer vett tőle tudósítást. Sok reménnyel vannak iránta, igen szabadelműnek rajzolják, mellyben még inkább megerősödött, mióta példáját Britanniában szemével láthatta. Fegyveres erejét 25—30,000re teszik. — Az irlandi kénytető bill jul. 21kén 156 szóval 25 ellen másadszor is fölolvastatott.

FRANCZIAORSZÁG.

Strassburgból jul. 21ről érkezett hír tudósítja, hogy királyi rendelés a' strassburgi nemzeti őrséget is fölsozlatta, minthogy tiszteit az oppositio szellemében választotta. Jegyzésre méltó, 's nem csekély jelentésü körülmény e' dologban az, hogy a' fölsozlatással a' követválasztás utánig vártak, noha a' nemzeti őrség választásai már rég tudták. — Nemzeti őrségek csak egy évig szabad fölsozlatva lennie, azon tul csak különös iörvénynél fogva történhetik az.

Az alsó rajnai Courier igen kikel a' strassburgi nemzeti őrség fölsozlatása ellen. — „A' helybeli őrszet, úgymond 22kén egész éjjel fegyverben volt; egész csapat katonaság járta el a' várost, mintha zendülés fenyegetné azt, pedig a' város csöndes volt. Noha ezen erőmutogatás ha-

szontalan, annyit bizonyít még is, hogy a' hatóságok igen és igen érzik, mennyire van a' polgárság e' vastag rendszabályon elkeseredve. 'S még csak szín-okotsem akarnak rá fenni v. költeni. Az igazságot nem merték szemébe megmondani, 's a' fölsozlató parancsot elfogadható okkal sem birták szépíteni, mert a' nemzeti őrség igen óvakodott alkalmat adni rá. A' nemzeti őrség tehát fölsozlatott, mert tagjai szabad független férfiak voltak, 's a' megyeispánság (préfecture) szolgáljivá lenni, 's az igazgatás kijelölteinek szavazatjokat adni nem akarták. Ha a' nemzeti őrség is olly választásokat tett volna mint a' privilegiált választók, 's ha imádták volna a' kormány rendszerét, akkor bizonyosan fen állának még, sőt kedvezések 's jutalmakkal árasztották volna el azt; 's tán egy osztály sem maradt volna diszjel (decoratio) nélkül. Azonban szerencsétlenségökre a' strassburgiak nem illy szabásuak. A' strassburgi nemzeti őrség vitéz 's erős, minek a' republica idején 's Europa kettős herohantakor többször próbájit adá; nem egy polgárt számlál keblében, ki füle mellett hallott süvölteni golyókat; mert valaha a' nemzeti őrség Franciaország ellenségei ellen 's nem városink utcájain viaskodott; csak a' szabadságnak hódol az, őt azon független szellem, azon férfias büszkeség lelkesíti, melly atyáink tulajdona volt, 's melly nem vészett el, midőn városunk, melly annyi időn át szabad volt, Franciaország sorsához csatlá magát. De ez is minden erénye; az udvariaskodás mesterségéhez nem ért; soha sem hízelt ő a' restauratio alatt a' királyságnak, v. ispánjainak, 's hízelt most tanulni nem fog. Minthogy a' mostani kormánynak olly férfiakra van szüksége, kik vakon engedelmeskednek, jól tette hogy a' strassburgi nemzeti őrségre nem számolt, mert vak engedelmeségre nála nem talált volna. Mindenek előtt a' nép ügyéhez, jogaihoz, érdekeihez szított; azt hitte, nem azért van, hogy a' királyságnak szolgáljon testőrül, hanem hogy a' törvényeket, 's az ország fő szabadságait védelmezze; az egyenlőség tanja (doctrinája) ugyan zászlójából kitörletett, de szívében hordozza ő azt, mint a' jövő igazi politikai evangéliumát, mellynek az aristokraták, legyenek bár nemesi-, katonai-, vagy pénzaristokraták, idővel kénytelenek lesznek engedni. Ha tán hatóságink azt hiszik, hogy polgárinkat a' harag ellenséges demonstratiókra fogja birni, nagyon csalatkoznak. Az ispán urnak 's barátinak joguk volt a' nemzeti őrség fölsozlatását kívánni, a' királynak joga volt azt megadni; a' törvény azt megengedi; már most szerencsét kívánhatnak egymásnak. Hisz még Villele ur alatt is voltak ollyak, kik a' nemzeti őrség elsozlatásához, sőt a' jul. 27iki rendelésekhez is szeren-

esét kívántak magoknak; ezek olly csalárd és család-örömek, melyeket nem irigylünk tőlök. Oest. B.

A' National kérdezi: honnan van az, hogy noha Soult marsal a' minister-elnök kilépett a' ministeriumból, a' közönség meg sem indul rajta 's a' börze legkisebb változást sem szenved? Onnan, ugymond, mert nem a' marsal, hanem a' király vitte az ügyeket és Soult csak pusztá tárcza (portfeuille)-vivő volt. Illy helyzet iránt pedig az ország nincs érdekel. De különben is, mi volt Soult a' ministertanácsban? Nem egyéb szállítónál (Lieferant) ki alkut köte a' kormánnyal, 's 400,000 embert kívánt, de nem azért ám, hogy seregeket küldhessen a' Rajnához, havasokhoz, a' Pirae-néekhez, vagy éjszaki széleinkre, nem! hanem hogy 400 ezer embert tartson és ruházzon. Ő csak a' szilaj lovak (remondák) magtárák, csákók és kardok kedvéért volt hadminister, 's minden évben oda jutott, hogy a' költségbiztosságtól engedelmet kelle kérnie számadásai miatt 's a' t.—Lubezky hg. Parisba megérkezett; küldetése okát nem tudni bizonyosan, de hihető, hogy a' varsói adósság 's a' lengyel menekvők lesznek azok. Végette Czartoryski hget is gyanuba akarák hozni, mintha ez az orosz udvar érdekeiben egyet értene vele. Menti azonban a' hget Novosilzov tudósítása még Sándor czárhoz, mellyben előadja, hogy C. hg, mig a' nevelő intézetek gondviselője volt az orosz lengyel tartományokban, a' lakosságot oda vitte, hogy 100 év mulva sem lesznek orosz jobbágyok. — Marseilleben jul. 14kén késő estve mintegy 7. 8. kézmives legény fürdésből visszajövet, dalolva ment a' sétahelyen keresztül. Néhány városhajdu hozzájuk közelget, 's vastagon azt parancsolja nekik, hallgassanak el. Az ifju emberek azonban azt adák válaszul, hogy nem politikai dalokat énekelnek, a' dallást pedig senki sem tilthatja meg nekik. A' városhajdu ezen kívánsága olly helyen, hol napestig dallás és hangászat váltja egymást, valóban nevetséges is volt. Azonban előljároiktól annyiszor a' nép ellen uszítva, 's keménységre szoktatva, embertelenül kezdének e' fegyvertelen fiatal emberekkel bánni, kik midőn oltalmaznák magokat, egyik városhajdu kardot ránta, 's több mély sebet ejtvén egyik legényen, azt annyira összevagdalta, hogy halva kelle haza vitetnie. E' borzasztó tett olly iszonyu népesoportozást okozott, hogy ha a' városhajduk vissza nem huzzák magokat, a' dühöngő nép szétzaggatja őket. A' meggyilkolt ártatlant olly jámbornak mondják, hogy soha a' légynek sem ártott. A' temetésre szörnyü sokaság gyült össze, a' gyászmeneten több megjelent 30 ezer főnél, 's mind a' rendőrséget szidta. Egy rendőr v. városhajdu sem mutatkozott, mert az elkeseredett nép tán

széttépte volna őket. A' gyilkos fogva van, 's a' hatóság szigoru nyomozást rendelt ügyében; addig is a' városhajduk hivatalaiktól felfüggesztetének. — A' National ismét uj ministerváltozásról beszél. Mint mondják Thiers és Persil összekaptak 's Thiers elbocsáttatási kérelmét beadta, 's elfogadták. Soult marsal pedig e' szerint ismét a' ministeriumba lépne. — A' francia kormány átfallátja, hogy a' pair-törvényszék nyomozásai semmi sükert sem ígérnek, de oda czéloznak, hogy a' pair-törvényszék által azt nyilváníttassa, hogy a' lázadásokat Párisban, Lyonban, 's egyebütt egyedül a' sajtó okozta. Ha e' nyilatkozást megnyeri, akkor azzal a' Gazette de France, Quotidienne, 's National ellen lépend föl a' törvényszékek előtt fegyver gyanánt, mert a' tülleraiák kabinetjében különösen a' Nationalt régen ohajtják elveszteni. Hire jár, hogy X. Károly Nachod cseh uradalmat 2 $\frac{1}{2}$ millio pengön vette meg. Az uradalom 40,000 lakost számlál, tetemes erdőszéggel és szénbányákkal bir. — A' marseillei kereskedőségnek hivatalosan tudtára adatott, hogy a' nápolyi kormány Marokkóval békességre lépett. — Konstantinápolyi hírek után Ali az annyira gyűlölt egyedárosságokat (monopolia) el fogja törteni, 's az egyedárosság czikkelyeit főlzabadítani. E' rendszabály különösen Syria megnyugtására fog igen szolgálni. — A' Gazette azon hirt jelenti, hogy Bourmont ur az ifju, a' schweizi széleken elfogatott. — A' párisi börzén jul. 25ikén a' pénzekelet nagyon ingott. Okul némelyek azt állítják, hogy a' fr. Lloydban némi hirlemény vala kifüggesztve, melly szerint két őrezred don Carloshoz pártolt volna, 's mivel Tolosának carlosiak általi bevételét is rebesgették, 's a' londoni lapok is a' fegyveres beavatkozás mellett szólnak; még azt is mondják egyik oknak, hogy a' spanyol procuradori, vagy is a' 2dik kamara „alkotó gyülekezetnek“ (assemblée constituant) nyilvánította magát. —

SPANYOLORSZÁG.

D. Carlos 12kén, tehát még Elisondóban vaktakor, amnestiát hirdettetett a' christinosiaknak, ha azok, kik Biscaya 's Navarrában tartózkodnak, fél hónap, a' többiek pedig egy hónap lefolyta alatt hozzá térülnek, meghagyná nekik viselt hivatalaikat, czimjeiket 's a' t. melyeket még VII. Ferdinand éltében nyertek volna; az altiszteknek egy tiszti fokkal följebb léptetést ígér, ha szolgálatjába kívánnak szegődni, közembereknek szolgálatidő-betudást 's nagyobb nyugpénzt, másoknak ismét, kik szolgálni nem akarnának, szabad hazatérést 's a' t. Madritban a' cholera folyvást nagy szorongásban tartja a' népet, az elköltözések azonban igen megapadtak, mióta a' közel faluknál fegyveres parasztok állják el az utat, 's helységükön

keresztül semmi utast nem bocsátanak; innen a' kiköltözöttek nagy része kénytelen volt ismét visszatérni. — D. Carlos, St.-Silvain urat, ki őt utjában egész Franciaországon keresztül kalauzolta, mihelyt Spanyolba megérkezett, a' gyalog sereg osztályos-generáljává és „de los Valles“ bárává nevezte ki.

D. Carlos főszállása jul. 20-ikán Santa-Cruz de Campezo (Alava és Navarra határán) mellett volt, Rodilé Lerinben. Még eddig semmi ütközet. Rodil, mint látszik szeretné az ellenséget sikra csalni, hol győzödelme bizonyos és könnyű; a' carlosiak azonban elég szemesen nem mozdulnak hegyeikből ki. Mind eddig csupán 300 ujoncz jelenté magát d. Carlos szolgálatjára; ennélfogvást a' hg. általános fölkelést rendelt 17 esztendőstől 47ig; hogy pedig ezen fölkelő sokaságnak némi fegyvere legyen, 10—12,000 dzsidát v. gerelyt (Pike) csináltat; e' fegyverrel fognak aztán a' parasztok és rendes katonaság Rodil seregeit megtámadni, minek kedvező sikeréről nem is kételkedik. Ebből áll egész taktikája, melly után győzödelmét várja. Közre bocsátott fölszólítása egészen más, mint millyent a' párisi lapok eleinte híreszteltek; ő abban kérelhetetlennek nyilatkozik azok iránt, kik hozzá nem szegődnek, 's a' lázadást tovább is pártolják, vak meghódulást 's engedelmességet kíván, és se cortest se a' kiváltságok (fueros) föntartását nem igéri. Nevezetes, mit a' Journal du Commerce ir a' hg. felől: ő t. i. követeket nevezett volna némelly nagy hatalmak udvaraihoz, különösen Pétervárba Castille urat, Bécsbe Alcuidát, Berlinbe los Riost, Nápolyba Toledót, Turinba Neviát, és Romába Labrador marquist. Továbbá decretumot hirdettetett, mellyben az 1833 sept. 29-ikén Madritban kiadott decretumot aláírt ministerium (azon decretum, mellyben II. Izabella királynénak hirdetteték) országárulónak nyilatkoztatik, 's tagjai, mint Zea, gr. Ofalia, gen. Cruz, Martinez és Gonzales, minden jószáguk, viselt hivatalaik 's czimzeteik vesztésére ítéltek. — Madritban jul. 18-ikán tudták meg don Carlosnak Spanyolországba érkezését; a' hir, pillanatig okozott is némi kitörő 's buzongó hevelgéseket a' Toledo-utczában, de minden további következés nélkül; a' nemzeti őrség ellenben erősen sürgeté, hogy a' praetendens ellen mehesen. S. Hdefonsóbul, hol a' királynék tartózkodnak, naponként jönnek tudósítások Ő Fölségeik egészségi állapotjuk felől, melly eddig tökéletes épségű. — 18-ikán közhírré tétetett a' szertartás rendje, mellyel a' cortes-gyűlések megnyitának: A' kir. regensné, II. Izabella királyné föls. leányával együtt trónra fog ülni, 's az egybe-

gyült rendekhez e' szavakat intézni: „Nagytekintetű országos procerek 's procurador urak, üljenek le!“ Erre a' ministeri tanács elnöke, miután a' királynék kezét megcsókolta, átnyújtja a' gyűlés-nyitó beszédet, mellyet a' kir. regensné fölolvassni fog. Elölép a' siguenzai püspök 's indiai patriarcha, 's magával híván mind a' két kamara elnökét, közeledik velük a' trónhoz, kezét csókol 's fölolvassa a' királyné esküjét eképen: „Emlék-haladó idők óta ez országban fenálló szokáshoz képest, különösen az alaptörvények 's névszerint az 5 törv. 15 cz. 2ik szakaszához képest, esküszik Fölséged, hogy fenséges leánya, 's mi királynénk, II. d. Izabella asszony koronáját híven és kellőn őrizendi, egyszersmind neki, mihelyt a' törvényekben, 's föls. atya végrendeletében kitűzött kort elérendi, az ország kormányát általadandja; — esküszik, a' birodalom alaptörvényeit, mellyek a' trón 's alattvalók jogait biztosítják, föntartani és mások által föntartatni; esküszik végre, semmi más czélt, mint egyedül az ország javát tartani szemé előtt, 's föns. leánya kiskorusága közben a' legfelsőbb kormányhatalmat igazság és illőséggel gyakorolni.“ Erre Ő Fölsége kezeit a' szent evangéliumra teendvén, mondja: „Igen is, esküszöm!“ Ismét a' patriarcha: „Ha Fölséged ez esküjét megtartja, úgy jutalmazza meg Fölségedet a' királyok királya; ha pedig nem, úgy vonja felelet alá!“ Ezután a' püspök d. Francisco de Paula infanshoz megy, 's elfogadja ennek hódulat-escüjét. A' cortések hódulat-escüjét pedig a' királyné fogadja el illy tartalomban: „Vég nélküli idők óta ez országban divatozó szokáshoz képest, de különösen az ősi alaptörvényekben, trónra-lépés iránt kitűzött, 's az 5ik törvény 15 cz. 2ik §szában a' koronaörökös kiskorusága esetére hozott rendelkezésknél fogva, esküszünk hűséget, hódulást 's engedelmességet a' mi törvényszeres uralkodó-asszonyunk II. d. Izabella, 's Ő Fölsége a' kir. regensné iránt. Esküszünk az ország alaptörvényeit megtartani, 's azok föntartását 's megerősítését, minden tehetségünkben álló móddal eszközölni; esküszünk végre, fontos hivatásunkat, mellyben eljárunk kell, híven és igaz-lelkűen teljesíteni, 's minden alkalommal egyedül a' királyszék méltóságát és haza javát szemünk előtt tartani.“ Fogadván Ő Fölsége ez esküt, a' ministeri tanács elnöke ki nyilatkoztatni fogja ő Fölsége nevében: hogy az országgyűlés ezennel törvényesen meg van nyitva. — Feltűnő, hogy mindeddig carlosita gondolkozásu követet egyetlenegy tartomány sem választott. Martinez de la Rosát Granada tartomány választotta meg procuradorának.

A' nép nyugtalansága Madritban, mint on-

nan 18ikárul irt ujjabb 's hivatalos tudósítások jelentik, e' napokban igen komolyra fordult. 16kán t. i. nagy dühösséggel ütven ki a' cholera, az aljas nép itt is, mint egyebütt egész Európában, azt hívé, hogy a' kutakat mérgezték meg, 's e' képzelgési tettet egyenesen a' szerzetes barátokra háritá. Az nap mingyárt neki rohantak a' klastromoknak, hármat egészen földultak 's kirablottak, több barátot megöltek; ma, mint a' tudósítás írója 18ikárul mondja, ismét a' boldogasszonyi klastromot rohanák meg, de a' közbejött fegyveres nép a' támadókat szétüzte, 's a' béke, legalább e' pillanatban, helyre állott. — Havannahul Londonba érkezett közelebbi hírlapok szerint, Cuba sziget kormányzója d. Izabellát spanyol királynénak elismerte, sőt a' szigetbeli katonasághoz fölszólítást bocsátván, köztük a' Spanyolországbul kapott II. Izabella rendjeleket, minden csapatnál egyegy vitéznek, kiosztatta. — A' Journal de Paris ezt közli Spanyolország alatt: „Még most is igen sok jeles tekintetű férfi találkozik Navarrában, ki nem hiszi d. Carlosnak Spanyolországban lételetét. Ők ugyan nem kétlik, hogy bizonyos jövevény személy vette által az insurgensek vezérletét, ki köztük fölség gyanánt tiszteltetik; ellenben más uton igen is hiteles személyektől, kik látták azon idegent, hallhatni, hogy azon vezér nem maga d. Carlos. E' vélemény, ugy mond a' Journal de Paris, nem a' miénk, sőt mi már kinyilatkoztattuk, hogy erősen hisszük a' hg. megjelentét, de említeni akartuk, mert mint mondják, e' hiedelem Navarrában igen közös.

ÉJ SZAK A M E R I K A.

Az elnöktől fogva lefelé minden hatóság és a' nép közösen egyesültek Lafayette emlékezetét szeretve megtisztelni. Halála hire jun. 19kén ért az egyesült státusokba. A' hírlapok következő napokon gyászszékekkel adattak ki, 's valamennyi status-test mozgásnak indult, mint a' lapok nevezék „ezen utolsó Római“ iránt kifejezni, a' vég tiszteletet. Jackson elnök felszólítá a' congressust, hogy e' nemzeti gyász tanusítására a' szükséges rendszabályokat tegye meg, 's azonnal parancsokat bocsátott a' szárazföldi és tengeri sereghez, hogy „Amerika ezen fogadott fija“ emlékezetére a' köteles tiszteletet tüntesse ki. Ujyork, Philadelphia, Washington, Boston, Uj Bedford 's több más városban összegyűltek a' polgárok, 's mindenütt az határozatott, hogy az elhunyt Dicsőültnek nyilván tétessék hódoló tisztelet. Philadelphióban a' községi tanács összehívatott e' fájdalmas hirre a' szükséges rendelkezések végett, 's majd valamennyi tag megjelent. Többek közt végeztetett: „Meggéretik a' Mayor (főbíró), nyilvánítsa az elhunyt családjának Phi-

ladelphia város benső fájdalmát azon vesztéségen, — melyet a' két nemzet, (a' francia 's éjszakamerikai t. i.), mellyeknek jeles, hazafi 's nagyra tisztelt polgárja volt, azon vesztéségen, melyet az egész világ, de különösen hivei szenvedtek. A' község tanácsstermei 6 hónapig gyászlepel-lel legyenek bevonva.“ — Ujyorkban hasonló végzések hozattak, 's a' polgárok ezen és egyéb városokban 60 napra gyászt öltének. A' Newyork Advertiser ezt írja: „Lafayette general halála egy azon esetek közül, mellyek valamely nép szívét legmélyebb búval tölthetik el, 's mellyek emlékezete folyvást fönmarad. A' nyilvános véleményben magasan és büszkén fölemelkedve, mint tán soha halandó; a' legfontosb történetekkel, mellyek e' századnak elérhetlen haladást adtak minden más század előtt, 's a' világ politikai alakját megváltoztatták, elválhatlanul összefűzve; kora legtisztább legállhatatosb republicanusának halála Franciaország lélekisméretlen anarchistáit elfajzásuk 's korcsulásuk elmentéte által föl fogja riasztani, míg az okos népszabadság ellenségei tán hiu örömben kurjonganak, hogy a' meg nem vesztegethető hazafi, kinek elvei előtt reszkettek, az élet láthelyéről örökre lelépett. És te Amerika! mikép fog az egyetemi gyász szózata ezernyi halmidról viszhangzani, most midőn azon férfiak közül, kik szabadsági harcöd sötét órájiban karodat vezérlék, az utolsó is elpihent! Ő, Washingtonja barátja, azon láncz utolsó szeme, melly ama' dicső napok emlékezetét Amerika mostani nagyságával kapcsolá egybe, első szerelmében, első halájában, kinek emlékezete népe szívében a' legtávolabb korig élni fog. Lafayette, te nagy és jó ember! soha sem fog erényed, 's érdemeid emlékezete választásod országában, szíved szerinti uj hazádban kihalni, melyet a' föld nemzetei közé iktatni olly hathatósan fáradoztál!

A' philadelphiai ujság Galatin Albertnek a' lengyel biztosság előljárójának következő nyilatkozását közli az Éjszakamerikába költözött lengyel menekvőkrül: „Soha országnunkba sajnálatra méltóbb beköltözés, vagy mellyel kevesebbet lehetne boldogulni, a' lengyel számüzöttekénél nem történt. Egyik sem beszél közülök angolul, 's csak kevesen francziául vagy németül. Itthonfitársra nem akadtak, kihez folyamodhattak volna. Szokásaik lényegesen különböznek miénktől, 's nyugoti Európaitól. Minden osztályból keverve vannak; mintegy 80an nemesek, 's ha némely tekintetben tanultak is, de soha kézmunkát nem tettek, pedig a' sz. írás szerint is kezeid munkájával 's arcöd veritékével keresd kenyeredet. — Bogotai levelek szerint april. 28ról, mihelyt Venezuelából hire jött, hogy a' kongressz a' vallási szabadságot el-

határozta, titkos ülés tartatott, 's a' törvény némi nem hivatalos ujságban ajánlatott is; — a' papság azonban tüstént fölgyladt, 's némi raglapokat, (Plakat, affiche) nyomtatott, mellyben a' külföldiek ellen hevesen kikel, 's elszántnak nyilatkozik ezen külföldiek isteni tisztelete szabad gyakorlásának minden ereiből ellenszegülni, 's mint-hogy azt hitte, hogy a' titkos ülés is odacézelo, kémeket küldött a' főváros környékire, kik a' népet a' kormány ellen lázítják.

TÖRÖKORSZÁG.

A' hoszpodárok beavatásukat már megnyerték, 's a' szultántól el is bucsúztak. Ghika Sándor hg a' fővárost azonnal el akarja hagyni 's Bukarestbe térni vissza. A' porta azt ohajtá, hogy a' fejdelemségek divánjában mintegy szava és széke lenne, a' mi természetesen a' tartományok szabaddályai (privilegiumi) ellen lett volna, miért is a' hoszpodárok előterjesztvényeket nyujtottak be az ellen a' szultánnak. A' szultán elfogadá azokat, 's már mostan többé szó sincs arról, hogy az oláh és moldvai diván mellé török biztosok is adassanak. — Zographos, mint görög követ a' porta által nem csak el nines még ismérve, de az orosz befolyás miatt, mivel Görögország az orosz szándékoknak ellenszegül, gyakor lealacsonyítatásnak is kitéve. Zographosnak hivatalosan van jelentve, hogy mig Otto király nagykoru nem lesz, képviselőjét addig nem fogadhatja úgy, mint a' többi főségeket. Ezen, orosz befolyásból eredt válasszal azt akará azon terv-és ármányforraló kabinet éreztetni a' görög kormányssággal, hogy a' görög érdekek teljesen az orosz befolyás kegyelmétől függenek. De ha Görögország kormányzóji a' császári jóságra méltóknak fogják magokat mutatni, azonnal parancsok fognak a' divánhoz érkeznii, hogy ezen status képviselőjével máskép kell bánni. Rückmann báró, az orosz követ, nem rég az utóbbi ünnepek alkalmakor a' görögökkel még egyszer 's újra érezteté befolyása hatalmát. Ugyan is a' külső követeket 's ügyviselőket ekkor a' török ministerium lakmára hitta meg. Egyedül a' görög követet nem. Hujában tett tolmácsa előterjesztést a' reiseffendinél, hijában más követeknél, hogy Zographos ur részire kedvező intéssel járulnának közbe; a' török hajthatatlan 's konok maradt. Az orosz ügyviselőhöz mentek tehát, 's azon személy, mellyet ez a' végett a' portához küldött vala,

A' gabona pesti piactzi ára aug. 5ikén 1834:

	legjobb	közép	legrosszabb		legjobb	közép	legrosszabb
Tisztabuza	126 $\frac{1}{2}$	120	106 $\frac{1}{2}$	Zab	68 $\frac{1}{2}$	68	66 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	100	93 $\frac{1}{2}$	—	Köles	—	—	—
Rozs	86 $\frac{1}{2}$	83 $\frac{1}{2}$	—	Köleskása	—	—	—
Arpa	96	86 $\frac{1}{2}$	—	Kukoricza	86 $\frac{1}{2}$	—	—

félóránál hamarabb jött a' görög követ udvarias meghívásával vissza.

OLASZORSZÁG.

Az Orleans hgnek a' nápolyi király nénjével 's Leopold hgnek Maria francia hgasszonnyal leendő összekelését váratlan akadályok gátolják. Mint emlegetik Lajos-Fülöp leánya jegyajándéka nyujtott e' nehézségekre alkalmat. A' francziák királya, ki első tett ezen összekelésre lépéseket, egy millio frankot ajánlott jegyajándékul, mire a' nápolyi udvar azt válaszolá, hogy e' mennyiséggel megelégnélne ugyan, de csak ugy ha a' frankok helyett ducatit (épen négyszer annyit) adand. E' javaslatot a' tülleriák kabinetje elfogadá, de azon kifejezett kikötéssel, hogy a' mostani sziciliali alkirály, mig él, tisztségében maradjon, és semmi környületek közt se hivasék vissza. E' váratlan kívánat a' nápolyi királyt természetesen idegenü! hatá meg, 's arra nem hajlandó állani. — Az angol Globe szerint d. Miguel Genuában nagy figyelmét, de még nagyobb botránkozást okoz gondolatlan viseletével. Fő czéjja, ugy látszik, annak mutogatásában áll, hogy semmit szívére nem veszen, 's ezt azzal hiszi legkönnyebben elérhetni, ha Genua utcájain a' szajtató bämész nép előtt mint merész lovag mindenféle szökdelésben csudáltatja magát.

ELEGYHIREK.

Pinsk városban némi kereskedő söt árulván arra tevé az orosz kormányt figyelmessé, hogy e' város fekvését szemügyre vegye. A' város tudnillik Przypez folyónál fogva Dnieper és Niemen folyók által a' balti 's fekete tengert kapcsolja egybe. — Kopenhágából jul. 6ról írják, hogy Norup egyházkörben Fyen éjszaki oldalán minap hun v. óriás halmot (Riesenhügel, vagy Hunnen-graben, Horvát I. szerint kúnhalom) ástak föl, mellyben egy óriásszobát (Jette stue) vagy sirüregét találtak. Feneke 's oldal-falai sulyos taragott sziklából állottak, 's olly tágas volt, hogy benne négy személy ülhetett egyenesen. Az egyetlen hamvödör, melly benne állott, agyagból készült, de összeomlott, midön a' légre hozatott. Mint szokatlant jegyzék meg, hogy e' vödör a' bejárástól jobbra, tehát nem keletre, hanem délre volt helyezve. Ezen sirhalom körül még több is van, mellyek alkalmasint egykoruak vele, 's nem sokára azokat is megvizsgálják. —

Pénzkelet:

Bécs augusztus 5dikén középár pengő pénzben			
Status 5 pC. kötel.	97 $\frac{1}{2}$	1834 ^{ti} statusköles.	555
" 4 pC.	87 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
" 1820 ⁱ köles.	201	Bankrészvény	1227
" 1824 ^{ti} "	—	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti: Helme cz y. Nyomatja Landerer.